

İZMİR'İN İŞGALİ VE SALİHLİ CEPHESİNİN KURULMASI

Hasan TÜRKER

I.Dünya Savaşı içinde İtilaf (Anlaşma) Devletleri arasında Osmanlı İmparatorluğu topraklarını paylaşmaya yönelik bir dizi gizli anlaşmalar yapılmıştır. Bunlardan bir tanesi de, Antalya, Konya, Aydın ve İzmir'i İtalya'ya bırakan 1917 tarihli St.Jean de Maurienne anlaşmasıdır.

Ancak savaş sonunda, Rusya'nın onayının olmadığı gerekçesiyle Anlaşma Devletleri tarafından bu antlaşmanın geçersiz sayılması, diğer yandan A.B.D.'nin sömürge aleyhtarlığı, İtalya'nın Batı Anadolu üzerindeki isteklerini frenliyordu. Oysa İtalya'nın içinde bulunduğu sosyo-ekonomik durum itibariyle şiddetle başarıya gereksinimi vardı. Bunun sonucu olarak I.Dünya Savaşı'nı sona erdiren ateşkes antlaşmalarının ardından 18 Ocak 1919'da toplanacak olan Paris Barış Konferansı daha çalışmalarına başlamadan önce İtalyanlar Anadolu'da fiili durum yaratmak için harekete geçmişlerdi¹.

Yunanistan Başbakanı Venizelos'da 30 Aralık 1918'de Paris Barış Konferansı'na gönderdiği bir yazıda, Bandırma'nın 25 km. doğusundan geçerek güneyi, yani Akdeniz'e inen bir çizginin batısında kalan Anadolu topraklarının Yunanistan'a bırakılmasını istedi². Venizelos bu isteklerini 3-4 Şubat 1919'da Barış Konferansı huzurunda bir kez daha yineledi. Batı Anadolu üzerindeki çıkarlarının, Yunan istekleri ile çatıştığını gören İtalya 28 Mart 1919'da Antalya'yı işgal ettikten sonra, 27 Nisan'da Adriyatik sorunundan dolayı konferansı terketti. Ardından 4 Mayıs'ta Kuşadası'nı, 11 Mayıs'ta da Marmaris, Bodrum ve Fethiye'yi işgal etti. 5 Mayıs'ta İngiliz Başbakanı Lloyd George, İtalyanların doğudaki tüm davranışlarının kuşku verici olduğunu ve

¹ S.Akşin: *İstanbul Hükümetleri ve Milli Mücadele*, İstanbul 1983, s.259.

² S.Sclek: *Milli Mücadele*, 2.Cilt, 1971, s.91.

Batı Anadolu'yu her an ele geçirebileceklerini ve onları oradan çıkartmanın güç olacağını belirtti³. İngiliz Başbakanı'nın bu görüşüne Fransa Başbakanı Clemenceau ve A.B.D. Başkanı Wilson'unda katılması üzerine 6 Mayıs 1919'da Yunanistan'ın İzmir'e asker çıkarmasına karar verildi. Bu karardan dokuz gün sonra da İzmir itilaf Devletlerinin koruyuculuğunda Yunan istila güçlerince işgal edildi. Yunanlılar İzmir'e çıktıktan hemen sonra işgali iç kesimlere doğru yaymaya çalışarak; 1 Haziran gününe kadar Kemalpaşa, Torbalı, Aydın, Ödemiş, Menemen, Ayvalık, Manisa ve Turgutlu'yu işgal ettiler.

Yunanlılar'ın giderek işgallerini genişletmeleri ve Megali İdea düşüncelerini gerçekleştirmek için kararlı olmaları Türk Kurtuluş Savaşı'nın başlamasında en önemli etkenlerden biri olmuştur. Gerçekten de Yunan işgaliyle birlikte resmen ilan edilmeyen Türk-Yunan Savaşı da başlamış oluyordu.

Yunan istila güçleri 5 Haziran 1919'da Ahmetli'yi de işgal ederek, Gediz Vadisindeki işgal bölgelerini Salihli'ye kadar genişlettiler, Batı Anadolu Bölgesi'ndeki Kuvay-ı Milliye hareketinin başlamasında önemli rol oynayan 56. Tümen Kumandanı ve 17. Kolordu Kumandan vekili Albay Bekir Sami Bey 4 Haziran 1919 tarihinde, Erkan-ı Harbiye-i Umumiye Riyasetine gönderdiği raporunda bölgeyle ilgili izlenimlerini şöyle anlatıyor: "Kasabayı işgal eden Yunan kuvvetlerinin henüz Ahmetli'den ileri geçmemiş olduğu ve Yunanlıların şehri işgal ettikten sonra derekap yerli Rumlar ile mevcutlarını arttırarak silah araması bahanesi ile köylere ve yerli Rumların gösterdikleri eşhasın mal ve canına ve ırzına tasallut etmekte ve bu dehşet önünde ahali hicret etmekte ve ahaliden bazılarının ise servet ve hayatlarının muhafaza ve temini için yerli Rumlar'ın himayesine iltica etmekte oldukları ve hatta pek az Rum'u olan Salihli Kasabasından* Yunanlılar'ın hunharlığından canını kurtarmak için ezderunda bir zafer takı yapıldığı ve zenginlerden Mehmet Efendi namında birisi kuzu ziyafeti için otuz lira verdiği ve mahalli kaymakamlığında takı zaferi yapılmaması için bile müdahale etmediği aldığımız inanılır haberler arasındadır"⁴.

³ E.Aybars: *T.C. Tarihi 1.Cilt*, İzmir, 1984, s.100

* 1326 tarihli *Aydın Vilayet Salnamesi*'nde, Salihli kazasında 25326 İslam, 1549 Rum, 75 Ermeni ve 215 Musevi'nin yaşadığını belirtilmektedir. 25 Mayıs 1920 tarihli *Vakit* gazetesinde ise Salihli 34047 İslama karşılık 1861 Rumun yaşadığı belirtilmiştir.

⁴ *B.T.T.D.*; sayı 14, Kasım 1968, s.55.

Bekir Sami Bey'in raporunda da belirttiği gibi, toprakları Yunan işgaline uğrayan halk, kendilerince daha güvenli olan, henüz işgale uğramamış topraklara doğru göç ediyorlardı. Göçmenler, Salihli üzerinden Alaşehir, Eşme ve Uşak'a geçiyorlardı. Göç olaylarıyla birlikte bazı yerleşim merkezlerinde doğal olarak nüfus artışı meydana gelirken ihtiyaçlarının karşılanamaması sonucu göçmenler zor günler geçiriyorlardı. Aralık ayında Alaşehir'den Harbiye Nezareatine gönderilen raporda; Yunanlılar'ın saldırısı üzerine bir çok göçmenin Alaşehir ve civarına gelmekte oldukları, bunların yerleştirilmeleri ve beslenmeli konusunda zorluklar çekildiği belirtilerek, önlem alınması için gereken yerlere emir verilmesi isteniyordu⁵. Yine aynı ay içerisinde, Alaşehir İskan-ı Muhacirin Komisyonu başkanı Jandarma Kumandanı Yüzbaşı Ziya Bey, Balıkesir'de yayınlanan "İzmir'e Doğru" gazetesine gönderdiği bir yazıyla Alaşehir'e gelen bine yakın İslam göçmenin yiyecek ve içecekten mahrum bir halde bulduklarından kendilerine yardım edilmesini rica ediyordu⁶.

SALİHLİ CEPHESİNİN KURULMASI

Gediz Vadisinde, Yunan işgal bölgesine en yakın yerleşim alanı olan Salihli'de, bugünlerde halk, eşraf ve memurun morali bozuktu⁷ ve hiçbir karşı koyma hareketi görülmediği gibi, adeta Yunan istila güçlerinin Salihli'ye girmeleri bekleniyordu. Bu arada Salihli'nin doğusundaki Alaşehir'de ise işgal tehlikesi karşısında Kaza Kaymakamı Bezmi Nusret'in girişimiyle kaza ileri gelenleri hükümet binasında bir toplantı yaptılar. Bu toplantıda Yunan işgali karşısında savunma yapılması ve çevre kazalarla işbirliğine gidilmesi kararlaştırıldı. Böylece Gediz Vadisi'ndeki Yunan işgaline karşı koyma düşüncesi ilk kez Alaşehir kaza hükümeti ve yerel eşraf işbirliğiyle ele alınmış oldu.

Düşünsel olarak işgale karşı koyma girişimi toplantıdan sonra eyleme dönüştürüldü. Alaşehir'in ileri gelenlerinden Hüseyin Paşazade Mustafa Bey, kaza Kaymakamı Bezmi Nusret Bey'i ziyaret ederek savunma düzeni için kendisinden yardım istediğinde bulundu⁸. Aynı gün Alaşehir Kaymakamını ziyaret eden bir başka kişi de Belediye Başkanı Galip Bey idi.

⁵ ATASE, Klasör 30, Dosya 174-117, Fihrist 79.

⁶ *İzmir'e Doğru*, 11 K.Evvel 1335

⁷ İhan Selçuk, *Yüzbaşı Selahattin'in Romanı*, 2.Kitap, İstanbul 1981, s.77

⁸ B.Nusret Kaygusuz: *Bir Roman Gibi*, İzmir 1955, s.169.

Galip Bey, kaymakam Bezmi Nusret Bey'den Alaşehir'in bağımsız bir hükümet şekline konulmasını ister. Beni işlerinize karıştırmayın diyen B.Nusret Bey, bazı yerlerde Redd-i İlhak ve Müdafaa-i Hukuk isimli cemiyetler kurulduğunu, Galip Bey ve arkadaşlarının da böyle bir cemiyet kurmaları halinde, Mustafa Bey'in hareketini desteklemiş olacaklarını söyler. Bu girişimden sonra Alaşehir'de Belediye Başkanı Galip Bey ve mütevellizade Akif Bey'in çabalarıyla "Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti" kurulmuş ve cemiyet hemen gönüllü toplamaya koyulmuştur⁹.

Daha önce Batı Anadolu Kuvay-ı Milliyesinin oluşumunda büyük katkısı olduğunu belirttiğimiz Albay Bekir Sami Bey bu günlerde bölgeye gelmiştir. Kazım Özalp'e göre, Bekir Sami Bey'e verilen görev, İzmir'den çıkarak dağılan subay ve askerleri bir yerde toplayarak düzene sokmak ve cereyan edecek hadiselerle göre önlem almaktır¹⁰. 23 Mayıs'ta Manisa'ya gitmek için Bandırma'dan trene binen Bekir Sami Bey'e Akhisar istasyonunda Manisa'nın işgal edildiği söylenince, burada trenden inen, Bekir Sami Bey 24 Mayıs günü telgrafla, Manisa Mevki Kumandanı Ahmet Zeki Bey'le görüşerek silah ve cephanenin geriye nakledilmesi için emir verdi¹¹. 25 Mayıs'ta işgale uğrayacak olan Manisa'dan 60 mevcutlu bir piyade taburu ile dört tüfekli bir makineli tüfek bölüğü silahlarıyla Salihli istikametine çekildi¹². Ancak Salihli'de bu taburu beslemek olanağı bulunmadığından hemen Alaşehir'e geçmesi emri verildi.

Direnış için Akhisar'da umduğunu bulamayan Bekir Sami Bey arkadaşlarıyla beraber 27 Mayıs günü Salihli'ye geçti. Salihli'de iken Bayındır'ın işgali haberini alan B.Sami Bey, Ödemiş Takip Birliği Kumandanlığına gönderdiği bir telgrafla zorunlu kalınması halinde, düşmana tek bir silah bırakılmadan Salihli veya Alaşehir'e geçmelerini istedi¹³. Salihli'deki çalışmalarını tamamlayan B.Sami Bey ve arkadaşları 29 Mayıs günü Alaşehir'e geçtiler. Aynı gün Harbiye Nazırı Şevket Turgut Paşa imzasıyla Salihli'ye gelen bir telgrafta, 56. fırkanın Balıkesir'e taşınan 14. Kolordu'ya bağlandığı bildirilerek, Bekir Sami Bey'in İstanbul'a dönmesi emrediliyordu¹⁴.

⁹ B.N.Kaygusuz, a.g.e. s.170

¹⁰ K.Özalp; *Milli Mücadele*, 1.Cilt, Ankara 1985, s.13.

¹¹ S.Selek; a.g.e.,1.Cilt, 1970, s.104

¹² H.T.V.D. Sayı 37, Eylül 1961, Vesika No: 901

¹³ I.Selçuk; a.g.e., II.Kitap, İstanbul 1981, s.77.

¹⁴ A.F.Cebesoy; *Milli Mücadele Hatıraları*, İstanbul 1953, s.132.

Bekir Sami Bey ve arkadaşlarının Alaşehir'e geldikleri günün (29 Mayıs) akşamı Alaşehir Ulu Camii'nde direniş için bir toplantı yapıldı. B.Nusret'in verdiği bilgiye göre, toplantıdan sonra askeri depodan iki yüz kadar silah çıkarılarak, gönüllülere dağıtılmış ve cephede çalışabilecek mahkumlardan bazıları da Hüseyin Bey'in emrine verilmiştir¹⁵. İşgal altına giren yörelerde görevli olan bazı subaylar Bekir Sami Bey'in çağrularına uyarak bu günlerde Alaşehir'de toplanmışlardır. Turgutlu'dan Yüzbaşı Süleyman Sururi, Rıza Çetin, Zühtü Akıncı, Şakir Ünalın Alaşehir'e gelerek Mustafa Bey'in hazırlamakta olduğu birliğe katılmışlardır. 1 Haziran tarihinde de Ödemiş'in işgal edilmesi üzerine, Ödemiş Kaymakamı Erzurumlu Bekir Sami, Jandarma Kumandanı Yüzbaşı Tahir Fethi ve İnceoğlu Hamid Şevket Beyler de Alaşehir'e gelerek buradaki çalışmalara katılmışlardır.

5 Haziran 1919 günü ise Yunanlılar'ın Ahmetli'yi işgal etmeleri üzerine Alaşehir'de hazırlanan 68 kişilik birlik yedek subaylardan Şakir Ünalın komutasında 7 Haziran günü Salihli'ye gönderildi. Gönüllü birliği Salihli'nin Çakallar Köyü Mevkii'ne yerleştirildi¹⁶. Gönderilen birlik komutanları topluca Salihli Belediyesine giderek, Salihliler'in mücadeleye katılması ve derhal faaliyete geçmelerini istediler. Salihli'ye yerleşen birlik iki gün sonra buradan ayrılarak Ahmetli tarafına geçti ve burada Turgutlu'dan gelen bazı birliklerle birleşti.

Yunanlılar'ın Ödemiş-Bozdağ-Alaşehir istikametinden yapacakları olası bir saldırı Salihli'de oluşum halinde bulunan milli kuvvetleri daima tehlike altında bulunduracağından, Bozdağ'da faaliyet gösteren Mestan Efe'den yararlanmak amacıyla Salihli'den seçilen bir heyetle birlikte Ödemiş Jandarma Bölük Komutanı Tahir Fethi Bey, Mestan Efeyle görüşerek onu da milli kuvvetlerin safına katmayı başardılar¹⁷. 27 Haziran tarihinde de Afyonkarahisar'da bulunan 23. fırka kumandanı Ömer Lütfi Bey Alaşehir'e 300 silah gönderdi¹⁸.

Bekir Sami Bey'in, Akhisar, Salihli, Alaşehir, Eşme ve Kula yörelerindeki çalışmaları ve Alaşehir'in ileri gelenlerinin çabaları, bölgede işgale karşı direniş fikrinin kısa sürede gelişmesine gerçekten de büyük katkı sağlamıştır. Bir ay süre ile Batı Anadolu'daki kasaba-

¹⁵ B.N.Kaygusuz, *a.g.e.*, s.173.

¹⁶ B.N.Kaygusuz, *a.g.e.*, s.173

¹⁷ N.Ş.Kocacebe, *Türk Ulusal Savaşının İlk Parçası*, Ankara 1940, s.136

¹⁸ B.N.Kaygusuz, *a.g.e.*, s.184.

larda dolaşarak Kuvay-ı Milliye hareketinin gelişmesine çalışan Bekir Sami Bey bir yerde sürekli oturmamıştı. İşgalin yarattığı bozgun ve şaşkınlık havası içinde Batı Anadolu'daki askeri kütaların emir alıp, rapor verdikleri tek merci günlerce bu gezici albay olmuştur¹⁹. Kazım Özalp'ın iddiasına göre dağınık askeri birlikleri düzene sokması için Bekir Sami Bey'i bölgeye gönderen İstanbul Hükümetiydi. Ancak İstanbul Hükümeti kendi kontrolü dışında gelişen Batı Anadolu direnişinde rahatsızlık duymaya başlamış olmalı ki (daha önce de belirttiğimiz gibi Bekir Sami Bey'i 17.Kolordu kumandan vekilliğinden almıştı.) 15 Haziran 1919 günü "Kuvay-ı Milliye'nin tertip ve teşvikçilerinden" olduğu gerekçesiyle rütbesi kaldırılmış, nişanları iptal edilmiş ve padişah iradesiyle idamına karar verilmişti²⁰. 26 Haziran'da da Dahiliye Nazırı Ali Kemal, yayınladığı bir genelgede direniş hareketlerinin Paris Barış Konferansı'ndan beklenen uygun kararı elimizle bozmak anlamına geldiğini belirtmiş ve bazı subayları suçlamıştı²¹. 6 Temmuz'da da Sadaret makamı, Harbiye Nezaretine gönderdiği bir tezkirede, Batı Anadolu bölgesinde gönüllü toplandığı ve bunların Eşme, Kula, Salihli, Soma ve Balıkesir'e gönderildiklerinin öğrenildiğini, irade-i seniye olmadan kendi kendine asker toplayan ve kanuna muhalefet edecek olan kumandanların görevden alınıp mahkeme karşısına çıkarılacaklarını bildiriyordu²².

ÇERKEZ ETHEM'İN SALİHLİ CEPHESİNE KATILMASI

Salihli cephesinin temellerinin atıldığı günlerde, bu cephede daha sonra adından en çok söz edilecek olan Çerkez Ethem'de Salihli'ye gelmiştir.

Ethem, Bekir Sami Bey ve Rauf (Orbay) Bey'in kendisini mücadeleye davet etmeleri üzerine Salihli'ye gelerek Kuşçubaşı Eşref'in çiftliğini kendisine karargah yapmış ve burada Dramalılardan bazılarıyla birleşip, Balıkesir, Gönen, Kirmastı, Bandırma ve Bursa'da sözünü geçirdiği Çerkezleri de davet ederek kuvvetlerine katmış, Akhisar bölgesinde faaliyet gösteren Parti Pehlivan'da Ethem'in hizmetine girmişti. Böylece güçlenen Ethem kuvvetini artırma çabasına girdi²³.

¹⁹ S.Selek; *Anadolu İhtilali*, İstanbul 1981, s.39.

²⁰ S.Selek, *Milli Mücadele*, s.175.

²¹ B.T.T.D., Sayı 7, s.13.

²² H.T.V.D., Eylül 1954, Sayı 9, Vesika No:186.

²³ D.Avcioğlu, *Milli Kurtuluş Tarihi*, 3.Cilt, İstanbul 1979, s.1017.

Güçlenen Ethem'in ilk uygulamalarından birisi, direnişin Avrupalıları aleyhimize çevireceği endişesinde olan Salihli kaymakamı Hassan Fikret'i görevinden uzaklaştırarak, Alaşehir'e göndermek oldu.

Çerkez Ethem ve kardeşlerinin bölgedeki çalışmalarından rahatsızlık duyan Erkan-ı Harbiye-i Umumiye Riyaseti, Harbiye Nezareti adına 26 Ekim 1919'da 14.Kolordu Kumandanlığına gönderdiği bir yazıda "Çerkez Ethem ve kardeşi Reşit'in yörede düzensizliğe neden oldukları gerekçesiyle bölgeden uzaklaştırılmalarını istiyor²⁴ ve Salihli civarında yaptıkları çalışmalardan duyulan rahatsızlık dile getiriliyordu.

Bölgede temelleri atılan milli güçlerden ayrı olarak bir güç meydana getiren Ethem, milli kuvvetleri tamamen kendi kumandası altında toplamak, daha kuvvetli olmak için Alaşehirli Mustafa Bey'i safdışı bırakmak istedi²⁵. Alaşehir Kongresi'nin toplandığı bu günlerde Çerkez Ethem Salihli Cephesinde egemenlik kurmak isterken, onun kumandasına girmek istemeyen Poyraz çetesi de Çerkez Ethem'e karşı olduklarını gizlemiyorlardı. Alaşehir Kongresi bu gerginliği önlemeye yönelik bir girişimde bulunursa da başarılı olamaz. Ethem önce kendisine muhalif olarak gördüğü Poyraz çetesini ortadan kaldırmak isterken Salihli kaza merkezini de savaş alanına çevirerek amacına ulaştı (27 Ağustos 1919). Salihli cephesindeki durumun gerginleşmesi üzerine Alaşehir Heyet-i Merkeziyesi Afyon'daki 23.Fırka kumandanlığına müracaat ederek, sorunun çözümlenmesi için ya Ömer Lütfi Bey'in kendisinin gelmesi ya da sorumlu bir kişinin gönderilmesini istemiştir²⁶.

3. Salihli Cephesi Kumandanı Alaşehir'li Mustafa Bey ve arkadaşlarının İstanbul Ferit Paşa Hükümeti ve İngiliz Muhipler Cemiyeti'yle ilişkide bulunduğunu anılarında iddia eden²⁷ Ethem, Alaşehir "Heyet-i Merkeziyesi"ne müracaat ederek, Mustafa Bey'in cephe kumandanlığından alınmasını istemiştir. Heyet-i Merkeziye'nin bu öneriyi reddetmesine rağmen²⁸ Ethem, Ekim ayının ilk haftasında Alaşehir

²⁴ ATASE, Klasör-185, Dosya 91, Fihrist 50

²⁵ C.Bayar, *Ben de Yazdım*, C.8, İstanbul 1972, s.2510

²⁶ İ.Tekeli, S.İlkin, *Ege'deki Milli Direnişten Kurtuluş Savaşına Geçerken Uşak Heyet-i Merkeziyesi ve İbrahim (Tahtakılıç) Bey*, T.T.K., Ank. 1989, s.289.

²⁷ Ç.Ethem'in Hatıraları, 1962, s.16-17.

²⁸ İ.Tekeli, S.İlkin, a.g.e., s.290

hir'e çekilen Mustafa Bey'in üzerine yürüdü. Çıkan çatışmalardan sonra Mustafa Bey Alaşehir'i terk ederek İstanbul'a gitti. Böylece, Ethem bölgeye tamamen egemen oldu.

"Kuvvetlerimin bulunduğu yerlerde irtikap, rüşvet, gasb, hırsızlık, pek az olurdu. Bunun sebebi suçluları arasına sehpay-ı adalete havale etmecliğimdi"²⁹ diyen Çerkez Ethem'in bu disiplin anlayışı Türkler arasında ne kadar büyük korku ve heyecan yaratmışsa, mütarekeden sonra taşkınlıkları görülen Rumları da o derecede sindirmiştir. Ethem'in Salihli yöresinde tek otorite olmasından sonra Salihli kaza merkezinde şerefine iki tak dikilmiş ve yöre halkı biraz korkudan biraz da minnet duygusundan Ethem'in bir fotoğrafını da bu taklardan birisine asmayı unutmamışlardır.

ALAŞEHİR KONGRESİ VE CEPHEYİ DÜZENLEME ÇALIŞMALARI

Buraya kadar yaptığımız değerlendirmede de görüldüğü gibi, Anadolu'nun devletsiz ve hükümeteşiz olduğu bu günlerde, halk kendi başının çaresine bakma kaygısına düşmüş, Yunan işgaline karşı ileri gelenlerin öncülüğünde örgütlenmeye girişmiştir. Hızla çoğalan "Kuvay-ı Milliye" birliklerinin bir düzene sokulması ve gereksinimlerinin mali düzen içinde giderilmesini öngören kongreler de birbiri ardına toplanmaya başlamıştır³⁰. Batı Anadolu bölgesinde, doğudaki hareketlerden ayrı olarak bu günlerde Balıkesir, Nazilli ve Alaşehir'de üç kongre düzenlenmiştir. Balıkesir ve Nazilli kongreleri daha dar kapsamlı iken 16-25 Ağustos 1919 günlerinde toplanan Alaşehir Kongresi, Bandırma'dan Denizli'ye kadar uyanan ve Yunanlılarla cephe teması olan bütün bir bölgeyi kapsayacak şekilde düşünülmüştür³¹. Kongre çalışmaları sırasında iki önemli görevi gözönünde bulundurmuştur. Bunlardan birincisi cephe işlerini, yani mücadelenin askeri yönünü düzenlemek, ikincisi cephe gerisi sorunlarını çözmek³². Cephe işlerini düzenlemeye karar veren kongre, daha önce de sözünü ettiğimiz, Salihli cephesinde görevli eşraf ve çete reisliğinden gelen kumandanların aralarındaki çatışmalar üzerine, cepheye otoriter bir ku-

²⁹ A.g.e., s.12.

³⁰ A.Müderrişoğlu, *Kurtuluş Savaşı Mali Kaynakları*, Ankara, 1981, s.214.

³¹ S.Selek, *Milli Mücadele*, 1.Cilt, s.269-270.

³² H.M.Çanklı, *Balıkesir ve Alaşehir Kongreleri ve H.M.Çanklı'nın Kuvay-ı Milliye Hatıraları*, Ankara, 1967, s.189.

mandanın atanmasını uygun görmüştür³³. Öte yandan kongre, cephe-lerdeki askeri örgütlenmeyi düzenleyen bir örgüt kadrosu da tespit etmiştir. Cephe-lerdeki Kuvay-ı Milliye birliklerinin işe ve ikmal ve cephe gerisi hizmetlerinin Alaşehir Kongresi'nde kabul edilen "Kuvay-ı Milliye Menzil Müfettişliği Vezâifi Hakkında Talimat" kararlarına göre yürütülmesi kabul edilmiştir.

Cephe düzeninin sağlanması amacıyla, Alaşehir Kongresinde tartışılan konulardan bir başkası da, vatana ihanet, casusluk, askerden kaçma ve izinli olup da zamanında birliklerine dönmeyenler için para cezasından başlayarak değnek ve idama kadar varan çeşitli cezai işlemlerin düşünülmüş olmasıdır³⁴. Her türlü çeteciliğin reddedildiği Alaşehir Kongresinde cephe düzeninin sağlanması amacıyla böyle bir önlemin düşünülmesi çete gruplarının insan kaynağını belli oranlarda asker kaçakları oluşturduğundan, herhalde bu kaynağı kurutmak ve düzenli bir orduya geçiş kolaylaştırılmak istenmiş olmalıdır.

Tüm çabalara rağmen kongrede alınan kararların tam anlamıyla uygulanabildiğini söylemek oldukça zordur. Bu zorluk dağdan inen eşkiyadan oluşan "Kuvay-ı Milliye" birliklerinin düzene konulmamasından ve kendi çabalarıyla kurdukları "Kuvay-ı Milliye" birliklerine komuta edenlere söz geçirilememesinden doğmuştur³⁵.

Özellikle Salihli cephanesindeki düzensizliğin kaynağı her grubun kendi başına hareket etmek istemesinden ve kararlarında hiçbir kişi ve kuruluşa bağlı olmak istememelerinden kaynaklanmıştır. Çünkü bu gruplar herhangi bir yasa gücüyle değil, kendi iradeleriyle mücadeleye başlamışlar ve her zaman kendi iradeleri doğrultusunda hareket etmek istemişlerdir.

Bazı olumsuzluklara rağmen, "Kuvay-ı Milliye"nin bütün cephe-lerde Yunanlılar karşısına çıkarak varlığını kabul ettirmesi, Uluslararası görüşmelere ve önlemler aranmasına neden oldu³⁶. Gelişmeler üzerine Paris'te Türk ve Yunan kuvvetleri arasında bir sınır çizilmesi kararlaştırıldı. Bu görev İngiliz General Milne'e verildi. Milne Ekim ayında yaptığı incelemeden sonra iki taraf arasında bir hat çizerek bu-

³³ H.M.Çanklı, *a.g.e.*, s.199-200.

³⁴ H.M.Çanklı, *a.g.e.*, 190-192.

³⁵ A.Müderrişoğlu, *a.g.e.*, s.220.

³⁶ *İzmir'e Doğru*, 1 Teşrinisani 1355.

nu taraflara bildirdi. Salihli cephesinde Türk ve Yunan kuvvetlerini birbirinden ayıran ve Salihli'nin batısında Sart'tan geçen hat için Milne tarafından Salihli cephesi "Kuvay-ı Milliye" kumandanlığına verilen bir notada; cephenin üç kilometre doğuya çekilmesi istenmiştir. Milne'in bu isteği Salihli ve Alaşehir'de protestolara neden olmuştur³⁷. Milne hattının çizilmesinden sonra, cephede durumun bir süre sakin olduğu görülmüştür. Ancak Şubat ayında Yunan ileri hareketi sonunda Salihli bir işgal tehlikesi atlatmıştır.

Şubat ayında Ahmet Anzavur'un Balıkesir dolaylarında ikinci kez ayaklanması üzerine 61. Tümen komutanı Miralay Kazım Bey (Özalp) Çerkez Ethem'i yardıma çağırmıştır. Ethem'in Salihli Cephesi'nden ayrılmasıyla daha önce A.Fuat Paşa'nın emriyle Afyon'daki 23 Tümeni Alaşehir'e nakleden Aşir Bey bu cephenin kumandanlığını üstlendi³⁸. Bu dönemde buradaki Türk askeri gücü 23.Tümenle birlikte 5000 kişi dolayındaydı.

İtilaf Devletleri Anadolu'daki ulusal hareketi ortadan kaldırmak ve "Türk Barışı" olarak adlandırılan, son olarak San Remo'da şekillenen anlaşma hükümlerini Türk halkına zorla kabul ettirebilmek için Yunanistan'ı görevlendirip, bu işi Yunanistan'la çözmek istediler. Bunun sonucu olarak Yunan ordusu 22 Haziran'da genel bir saldırıya geçti. Tam donanımlı Yunan orduları karşısında milli güçler hemen hemen hiçbir varlık gösteremeyince Salihli ve Alaşehir yöreleri 22-25 Haziran günleri Yunanlılar tarafından işgal edildi.

³⁷ A.Müderrişoğlu, *a.g.e.*, s.223.

³⁸ Ö.Lütfi Bey'in seçimlerde mebus seçilmesi üzerine 23.Tümen Komutanlığına Aşir Bey getirilmiştir.